

- N. B. :** (1) Question No. 1 and 6 are **compulsory**.
 (2) Attempt any **two** questions from the remaining questions from **each** section.
 (3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
 (4) Draw **neat** diagrams, wherever **necessary**.

Section I

1. (a) Define the following concepts :— 6
 (i) Business Cycle (ii) Money
 (b) Distinguish between :— 6
 (i) Average Propensity to consume and Marginal Propensity to consume.
 (ii) Induced Investment and Autonomous Investment
 (c) Comment on the following statements :— 6
 (i) Keynesian theory of employment deals with aggregative economics.
 (ii) Investment decisions are mainly governed by rate of interest.
2. (a) What is consumption function ? 6
 (b) Explain the factors which influence the consumption function. 10
3. (a) Discuss the different measures of money supply used by RBI. 8
 (b) What are the determinants of money supply. 8
4. (a) Explain the phases of the trade cycle. 8
 (b) Discuss the measures to control inflation. 8
5. Write notes on any **two** of the following :— 16
 (a) Importance of effective demand
 (b) Factors affecting on Marginal Efficiency of capital
 (c) Liquidity Trap
 (d) Causes of inflation in India.

Section II

6. (a) Define the following concepts :— 6
 (i) Cash Reserve Ratio (ii) Flexible Exchange Rate
 (b) Distinguish between :— 6
 (i) Money Market and Capital Market
 (ii) Spot exchange rate and forward exchange rate
 (c) Comment on the following statements :— 6
 (i) Commercial Banks are the manufacturers of money
 (ii) Preventing unfair practices in the capital market is not the purpose of SEBI.
7. (a) Discuss the Primary functions of commercial bank. 8
 (b) Explain the process of multiple credit creation. 8
8. What are the favourable and unfavourable effects of nationalisation of commercial banks ? 16
9. (a) Explain the functions of the Reserve Bank of India. 8
 (b) Discuss the role of capital market in economic development of India. 8
10. Write notes on any **two** of the following :— 16
 (a) Objectives of Monetary Policy
 (b) Secondary functions of Commercial Banks
 (c) Constituents of Money Market
 (d) Functions of foreign exchange market.

(जुना अभ्यासक्रम)
(मराठी रूपांतर)

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ आणि ६ अनिवार्य आहेत.
(२) उर्वरित प्रश्नांमधून प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
(४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग एक

१. (अ) पुढील संकल्पनांच्या व्याख्या द्या :— ६
(१) व्यापार चक्र (२) पैसा
(ब) भेद स्पष्ट करा :— ६
(१) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती आणि सीमांत उपभोग प्रवृत्ती
(२) प्रेरित गुंतवणूक आणि स्वायत्त गुंतवणूक
(क) पुढील विधानांवर भाष्य करा :— ६
(१) केन्सचा रोजगार सिद्धांत समग्र अर्थशास्त्राशी निगडित आहे.
(२) गुंतवणूक निर्णय प्रामुख्याने व्याज दरानुसार नियंत्रित केले जातात.
२. (अ) उपभोग फलन म्हणजे काय ? ६
(ब) उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक विशद करा. १०
३. (अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने वापरलेल्या मुद्रा पुरवठ्याच्या विविध परिमाणांची चर्चा करा. ८
(ब) मुद्रा पुरवठ्याची निर्धारके कोणती ? ८
४. (अ) व्यापार चक्राच्या अवस्था विशद करा. ८
(ब) चलनवाढ नियंत्रणाच्या पद्धतींची चर्चा करा. ८
५. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :— १६
(अ) प्रभावी मागणीचे महत्त्व
(ब) भांडवलाच्या सीमांत लाभक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक
(क) रोखतेचा सापळा
(ड) भारतातील भाववाढीची कारणे

विभाग दोन

६. (अ) पुढील संकल्पनांच्या व्याख्या द्या :— ६
(१) रोख राखीव प्रमाण (२) लवचिक विनिमय दर
(ब) भेद स्पष्ट करा :— ६
(१) मुद्रा बाजार आणि भांडवल बाजार (२) हजर विनिमय दर आणि वायदा विनिमय दर
(क) पुढील विधानांवर भाष्य करा :— ६
(१) व्यापारी बँका पैश्याची निर्मिती करतात.
(२) भांडवल बाजारातील गैर व्यवहार रोखणे, हा भारतीय रोखे विनिमय मंडळाचा हेतु नाही.
७. (अ) व्यापारी बँकेच्या प्राथमिक कार्याची चर्चा करा. ८
(ब) गुणित पत पैश्याच्या निर्मितीची प्रक्रिया विशद करा. ८
८. व्यापारी बँकांच्या राष्ट्रीयीकरणाचे अनुकूल-प्रतिकूल परिणाम कोणते ? १६
९. (अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये विशद करा. ८
(ब) भारताच्या आर्थिक विकासात भांडवल बाजाराच्या भूमिकेची चर्चा करा. ८
१०. पुढीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :— १६
(अ) मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्ट्ये (क) मुद्रा बाजाराचे घटक
(ब) व्यापारी बँकेची दुय्यम कार्ये (ड) विदेशी विनिमय बाजाराची कार्ये.